

EZ HITZ EGIN KLIMA ALDAKETAZ, JUSTIZIA KLIMATIKOAZ BAIZIK

Klima aldaketaren desafioa irabazteko beharrezkoa eta premiazkoa den paradigma aldaketaz aritu ziren Munduko Foro Sozialean antolatu *Sistema aldatu, ez klima!* hitzaldi arrakastatsuan. Borroka hori irabazteko segurtasuna inork adierazi ez bazuen ere, irabaztekotan herri mobilizazioari esker irabaziko dela adierazi zuten hizlari guztiek.

TESTUA ETA ARGAZKIAK:

Jenofa Berhokoirigoin

Demokrazia energetikoa izango da klima aldaketaren desafioa irabazteko baldintza. Paradigma aldaketa hori gabe ez da lortuko. Premiazkoa den aldaketa hori agenda politikoan ez izanki, haren gauzapez gogoetatzen aritu ziren hainbat militante ekologista ezagun, Munduko Foro Sozialaren barruan antolatu *Sistema aldatu, ez klima!* hitzaldian, ehunka entzuleren aitzinean.

Demokrazia energetikoa xeheki azaldu zuen Maite Llanos demokrazia energetikoaren alde dabilen Trade Unions for Energy Democracy sindikatuko kide argentinarrak. Hasteko, krisi klimatikoak krisi sistemiko bat dela ohartarazirik, argi utzi zuen eredia iraultzen ez deino, ez dela benetako aterabiderik marraztuko. "Klima aldaketaz hitz egitea peto bat da, bide orri 'onargarri' bat garatuko dutelako enpresa kapitalistek. Krisi sistemikoaz hitz egin behar dugu, sistema aldatzeko eta trantsizio justua

herritarrentzat eta herritarrek bideraturik izateko".

Energia politika marrazteko, erabakitze eta kudeatzeko eskumena herriek eta herritarrek ukanen dutenean hitz egingo da benetako demokrazia energetikoa, Llanosen ustez. Hain zuzen, enpresa handiek klima aldaketaren aurka ekin nahi badute ere, ekoizpen eredia aldatzeko nahikeriarik ez dutelako. Iaz Parisen eginiko klima aldaketari buruzko COP21 gailurrean adosturiko testua kritikatu zuen: "Azkenean kutsatzeko eskubidea ematen duen AEB eta Txinaren arteko akordio bat besterik ez da".

Aldaketa itzaroteko denborarik ez dela errepikatu zuten behin baino gehiagotan. Bihar berantegi izanen delako. "Urrunegi joan gara, aitzina urrats bakar batzuk eginez gero leize-zuloa eroriko gara. Amildegia gainetik jausi egiteko garaia da", abisua luzatu zuen Naomi Klein kazetari eta militante altermundialistak.

Merkataritza askea jomugan

Giltzetariko bat izan zen merkataritza askeko akordioen (CETA, TTIP, TPP...) aurkako borroka. Hain zuzen, testuingurua ikusirik, ez delako simple Kleinek aipatu jauzia egitea: klima aldaketaren aurkako mobilizazioa jendetsua izanik ere, parean eskutada bat multinazional boteredun direlako. Multinazionalak geroz eta botere gehiago ukaiteak aldaketa lortzea zailtzen duela deitoratu zuten. Besteak beste, justizia klimatikoaren aldeko militante Tadzio Müller alemaniarrak: "Boteredunak gara, gure boterea kalean dugu, bai. Baina multinazionalak botere guztiak jasoz gero, gurea desagertuko da. Akordio horiek debekatu behar ditugu". Hitzarmen horiek oztopatzeko behar gorria azpimarratu zuen, boterea finantzara bideratuz gero herri mobilizazioek ezingo dutelako gehiago fruiturik jaso.

Akordio horiei lotuak izan ohi diren inbertsiogile eta estatuen arteko de-

Merkataritza askeko akordioak (TTIP, CETA...) klima aldaketaren aurkako borrokarako oztopo handia izan daitezkeela nabarmendu zuten, besteak beste, Montrealeko hitzaldiaren emaleek. Ezkerretik eskuinera: Anne-Céline Guyon, Maite Llanos, Roger Rashi (aurkezlea), Naomi Klein, Clayton Thomas-Muller eta Tazio Müller.

sadostasunen konponbiderako mekanismoei esker, multinazionalak botere publikoak auziperatzen ahalko dituzte, etekinak egiteko bidean oztopo dituztela argudiatuta. Adibideak ez dira eskas, eta munduko lau xokotan dabilta milioiak exijitzen erakunde publikoei. Hots, herri mugimenduen bidez erabaki politikoak lortzen baldin badira ere, azkenean, hitzarmen horiei esker, multinazionalak ukango lukete azken hitza.

Herri mobilizazioak ehundu

“Mobilizatzen jarraitu behar dugu, mugimendu sozialak direlako kausitzen aldaketa handi guztien iturrian”, zioen Müllerek. Alemaniak energia nuklearra alde batera uzteko hautuaren kasua eman zuen adibidetzat, orotaraziz azken 35 urteetan eginiko borroka antinuklearraren emaitza zela. Desobediencia zibilaren pausoa emateko deia luzatu zuen. Horrez gain, mugimendu

» **MAITE LLANOS:**
“Parisko COP21 gailurrean adosturiko testua, azkenean, kutsatzeko eskubidea ematen duen AEB eta Txinaren arteko akordio bat besterik ez da”

eta eragile guztiak ehuntzeko deia egin zuten hizlari guztiek, argudioek baino gehiago herri masak duelako eragingo. Enpresa handiak baino eraginkorrago izateko, sare hori nazioartekoa izan behar dela gaineratu zuen Kleinek. Borrokak ikuspegi intersektional batekin eraman behar direla ere esan zuen, immigrazioen egoera jasanezina, auste-

ritate politikak zein arrazakeria azkartzea, azkenean arazo sozioekonomiko eta ekologiko guztiak elkarlotuak direlako. Guztia, demokrazia energetiko ezaren froga.

Kanada mendebaldetik ekialdera eta Quebecen gandi pasako litzatekeen Énergie Est deitu 4.600 kilometroko oliobidearen aurkako protestetan dabilen Anne-Céline Guyon ekintzaileak ere masaren indarra azpimarratu zuen, bi desafio finkatuz: taldeen arteko aliantzekin jarraitzea eta borroka ezberdinek bateratzea. Gaur egun, Quebecoko biztanleriaren %60 eta 300 herriz gora dira Énergie Est proiektuaren kontra. “Arazoak kontzientziarik ez zuten anitz ditugu gure borrokari lotu, gure mezuei esker ohartu dira geroa zalantzan jartzeko duela Kanadaren politika estraktibistak”.

Petrolio erreserbak idortuz doazen bitartean, ustiatu gabeko harea bituminosoei begira dira industria zein Ka-

nadako gobernua. Munduko petrolio erreserba handien hirugarrena du gorde-rik Kanadak haien oihanen azpian. 2014an, egunero 3,7 milioi upel atera zituzten; 5,3 milioira heltzea dute helburu 2030erako. Nagusiki, petrolio guneak Alberta probintzian —hots, Kanada erdigunean— dira kokaturik, eta handik petrolio portuetara bideratzeko, oliobideak eraikitzen dabilta. Énergie Est aitzina doan arren, oliobidearen eraikuntza geldiaraziko dutelako esperantza ez du galdurik Guyonek. Europako eragileekin ere elkarlana eraman beharra nabarmendu zuen. “Harea bituminosoetarik ateratako petrolio zikinaren bezeroak Europan dira, eragin desmasiaz kontzientzia harrarazi behar diegu”.

Clayton Thomas-Muller cree populu autoktonoko kideak berriz, autoktonoen eta zurien arteko elkarlana garatzeko beharra azaldu zuen. Énergie Est oliobideari doakionez, 150 bat komunitate autoktono lirakeke hunkiak.

Autoktonoen filosofiaz elikatu

Klima aldaketa eta kolonizazioa eskuz esku dabiltzala ohartarazi zuen Thomas-Mullerrek: “Lehen apaizak etorri zitzaizkigun gisara, gaur egun multinazionalen ordezkariak zaizkigu heldu, ekonomiaz dugun ikuspegia aldatu behar dugula erranez”. Autoktonoek az-

» **Klima aldaketaren aurkako mobilizazio jendetsuak arrakasta izan dezan parean diren multinazionalen botere guztia hartzea eragotzi beharra nabarmendu zuten hizlari guztiek**

*“Sistema aldatu, ez klima!”
goiburuarekin abuztuaren 9an
Montrealeko Munduko
Foro Sozialean eginiko
manifestazioa.*

kar pairatu behar izaten dituzte politika estraktibista horren ondorioak, hots, lur desjabetze, ur eta aire kutsatze edota immigrazio behartuak.

Presio horien parean, desobediencia zibila aurkeztu zuen aterabidetzat. Autoktonoa izateagatik jasan diskriminazioa, arrazakeria eta bazterketa deskribatuz hasi zuen hitzaldia. “Autoktonoen bazterketan oinarritua da ekonomia, gure lurretarik kenarazi nahi gaituzte, konpainia handien interesetan”. Indigenen filosofiari interesatzeko aholkua luzatu zien entzuleei, klima aldaketak ondorioztatu minez sendatzeko erantzun anitz dituztelako. Hala, Kanada mendebaldeko Manitoba probintzian areagotuz dabilzan tornadoez ba-

besteko bertako autoktono zaharrak hainbat abilezia azaltzen hasiak direla zehaztu zuen.

Etorkizuneko borroka: ura

Ondoko borroka zein izanen den abisatuz bukatu zuen hitzaldia Thomas-Mullerrek: “Petrolio konpainiak kanpo ezartzea lortuko dugunean, uraren salerosketari lotuko dira beste batzuk. Ura sakratua da eta urarena izango da ondoko belaunaldien desafio potoloa”. ■

Ereñotzuko **Toki Entitate Txikia**
Gure ondare kulturala azaleratzen

Ereñotzu,2
20128 Hernani

943 55 10 00
ereinotzu@ereinotzu.eus